

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش زبان انگلیسی مبتنی بر هویت حرفه‌ای (سهولت کسب و کار)

محمدجواد زنگنه‌اینالو^۱

مجتبی معظمی^۲

اسماعیل کاوسی^۳

محسن عامری شهربابی^۴

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۹/۰۲ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۹/۲۶

چکیده

هدف اصلی پژوهش شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های آموزش زبان مبتنی بر هویت حرفه‌ای است. بخش کیفی در دو گام به شناسایی ابعاد و مؤلفه‌ها با تکنیک تحلیل مضمون و بخش کمی با تحلیل کیو (روش آمیخته) انجام گرفت. نتایج کیفی برای ۲۰ نفر از خبرگان ارسال گردید. روش کار نمونه‌گیری هدفمند و گلوله برفی است. نرم‌افزار بخش کیفی مکس کیودا و بخش کمی SPSS است. پس از جمع‌آوری نتایج، کارت‌ها توزیع و اندازه کفایت داده‌ها با استفاده از آزمون کروییت بارتلت و آزمون کیزر-میر-اولکین تأیید و استخراج عامل‌ها با استفاده از چرخش واریماکس صورت گرفت. نتایج تحلیل منجر به استخراج ۷ بعد: "فلسفه ذهن و یادگیری"، "قوه/چرخه یادگیری و زمینه‌سازی آن"، "قوه تفکر و پرورش آن"، "نقش مغز در یادگیری"، "مکانیسم‌های فعال‌سازی مغز و حافظه"، "تبدیل و انتقال چندگانه داده‌ها"، و "الگوها/مدارها و تصاویر عصبی" شناسایی و استخراج گردیدند.

کلمات کلیدی

هویت حرفه‌ای، آموزش زبان انگلیسی، یادگیری، کسب و کار

۱- گروه مدیریت آموزشی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. Javadkhan110@yahoo.com

۲- گروه مدیریت آموزش عالی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) M_moazzamiii@yahoo.com

۳- گروه مدیریت فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. ekavously@gmail.com

۴- گروه مدیریت فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. mohsen.amerishah@gmail.com

قرآن به موضوع آموزش و تعلیم و تربیت اهمیت بسیاری قائل است. نزول صدها آیه درباره تعلیم و تربیت گواه بر این موضوع است. در قرآن کریم واژه علم، فراگیری علم و مشتقات آن در حدود ۷۷۵ مرتبه به کار رفته است^۱ (خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، ۱۳۹۶). اهداف اصلی وزارت آموزش و پرورش در یک عبارت خلاصه می‌شود، "تحقق فراگرد یاددهی-یادگیری". (سند تحول ۱۳۹۰، ص ۳۳). در آموزش هر علمی، به معلم و مربی ویژه خود نیاز است. از این رو هویت حرفه‌ای آنان همواره یک عامل مهم در پیشرفت حرفه‌ای معلمان بوده است. حفظ و اتخاذ یک هویت حرفه‌ای، عامل مهم در موفقیت یا عدم موفقیت یک سیستم آموزشی می‌باشد. به عنوان یک پدیده پویا، هویت حرفه‌ای معلمان می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف و خصوصاً هرگونه تحول آموزشی قرار گیرد. (ریاحی پور و همکاران، ۱۳۹۹)

آموزش زبان انگلیسی از دیرباز مورد توجه صاحب‌نظران تعلیم و تربیت در ایران بوده است، و تغییرات چشمگیری در تدریس زبان در چند دهه گذشته رخ داده است. با این حال، با وجود صرف هزینه‌های بالا که به تعلیم و تربیت معلمان و مدرسان و تهیه و تألیف کتاب‌های درسی زبان دوم (انگلیسی) در مدارس و دانشگاه‌های اختصاص می‌یابد، نتایج حاصله آن چنان رضایت‌بخش نیست (پلوئی، ۱۴۰۰). از طرف دیگر، یادگیری هر زبانی دومی (سوی ضروری بودن آن) مزایای فراوانی دارد، از جمله، یادگیری زبان ذهن انسان را فعال و آماده مقابله با چالش‌ها می‌کند؛ در واقع با این کار فعالیت‌ها و ابعاد جریان‌های الکتریکی نورون‌های مغز دستخوش تغییراتی می‌شوند؛ از ابتلای افراد به برخی بیماری‌های عصبی جلوگیری می‌کند؛ دانستن زبان دوم مناطقی از مغز را که معمولاً در بیماران آلزایمر تحت تأثیر قرار گرفته، تقویت می‌کند. فیلیپس می‌گوید: صحبت کردن بیش از یک زبان یکی از عوامل متعدد در شیوه زندگی است که به حفظ توانایی‌های شناختی کمک می‌کند. وی از این مفهوم حمایت می‌کند که چندزبانه بودن و مزایای شناختی و اجتماعی مربوط به آن با انعطاف و سلامت مغز مرتبط می‌باشد (ناتالی و همکاران^۲، ۲۰۱۸).

مبانی نظری

پژوهش‌های متعددی که به مطالعه زبان انگلیسی در کشورمان پرداخته‌اند، بر ناکارآمدی آموزش‌های زبان انگلیسی در این دوره صحنه گذاشته و دلیل آن را رویکرد سنتی برنامه درسی دانسته‌اند (خضری و همکاران، ۱۳۹۸). قلی زاده (۲۰۱۳) از جمله عوامل ناکامی در نظام آموزشی زبان خارجی را روش‌های نامناسب تربیت معلمان زبان انگلیسی در مراکز تربیت معلم، محتوای آموزشی نامناسب، روش‌های تدریس غیرفعال و قدیمی، عدم ایجاد انگیزه کافی در دانشجویان، دیر شروع شدن آموزش زبان انگلیسی و عدم کاربرد آن در زندگی روزمره برمی‌شمرد (قلی زاده، ۱۳۹۲). احمدی صفا و همکاران (۱۳۹۷) در ارزیابی

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول به این نتیجه رسیدند که معلمان از طرح و قالب ظاهری کتاب، فعالیت و تمرین‌های کتاب، محتوای کتاب به لحاظ ایجاد توازن میان چهار مهارت زبانی، عملکرد مطالب کمک‌درسی و راهنمای معلم، دستور زبان، واژگان و انواع نقش‌های زبانی و ارائه روش تدریس مناسب، رضایت لازم را ندارند (احمدی صفا و همکاران، ۱۳۹۷). بنابراین به نظر می‌رسد یادگیری زبان انگلیسی همانند هر یادگیری دیگری نیازمند روش تدریس مناسب و راهبردهای مؤثر است. گروهی از طراحان و مجریان برنامه‌های درسی معتقدند فقر تفکر زبان آموزان نتیجه حاکمیت روش‌های سنتی در مدارس و دانشگاه‌ها است. آنان پیشنهاد می‌کنند که مربیان باید درباره نقش خود دوباره فکر کنند و مهارت‌ها و راهبردهایی را در تدریس مورد توجه قرار دهند که دانشجویان بدان احتیاج دارند (بهرنگی، ۱۳۸۹). نستری^۲ (۲۰۱۷) معتقد است که چارچوب فکری شکوفا در آموزش زبان انگلیسی بسیار مؤثر است. فرانک^۴ (۲۰۱۸) می‌گوید معلمان زبان انگلیسی که خود چارچوب ذهنی پویا دارند راهبردهایی را تدریس می‌کنند که درون ذهن فراگیران، چارچوب ذهنی پویا رشد پیدا کند. او همچنین تأکید می‌کند که این معلمان، از فراگیران خود مثبت فکر کردن، خود را باور کردن و ایستادگی را انتظار دارند. اسمیت و فیث^۵ (۲۰۱۸) باور دارند معلمان زبان بایستی فراگیران را برای یادگیری مؤثر با مهارت‌های لازم تجهیز کنند. (خضری و همکاران، ۱۳۹۸).

الگوهای بسیار زیادی جهت آموزش و تدریس وجود دارد. از یک طرف، یادگیری زبان انگلیسی، بنابه دلایلی، در هر مقطعی از زندگی ایده فوق‌العاده‌ای است. طبق تحقیقات علمی، یادگیری زبان مزیت‌های شگفت‌انگیز بسیاری دارد، چرا که یکی از کاربردی‌ترین زبان‌های موجود در دنیاست. هرچند زبان چینی مندرین از نظر تعداد سخنوران میلیاردی خود، بیشترین تعداد گویشوران بومی را در بین چند صد زبان مطرح دنیا داراست و زبان اسپانیایی نیز بیشترین تعداد کشورهای دارای یک زبان رسمی خاص را به خود اختصاص داده است، اما بی‌شک زبان انگلیسی در جهان امروز، بیشترین ضریب تأثیر در فضای تعاملات اقتصادی، سیاسی، علمی، رسانه‌ای و حتی سرگرمی آفرینی را داراست (خیرآبادی و علوی مقدم، ۱۳۹۸). هرچند ممکن است زبان انگلیسی زبان رسمی و یکتای جهان قلمداد نشود، اما این زبان پیش‌فرض تعداد بی‌شماری از کشورها بوده و از آن برای برقراری ارتباط بین‌المللی استفاده می‌شود. اخبار حاکی است بیش از ۱٫۵ میلیارد نفر با این زبان صحبت می‌کنند و در سرتاسر جهان زبان انگلیسی انتخاب اول بسیاری از کشورهای پیشرفته و صنایع گوناگون است. مرور مبانی نظری و پژوهش‌های انجام‌شده بیانگر اهمیت حذف موانع یادگیری درس زبان انگلیسی و اتحاد راهبردهای یادگیری جدید و هویت‌یابی معلمان این حوزه است. با توجه به اهمیتی که درس زبان انگلیسی دارد و نقش آن در بیشتر

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

جنبه‌های زندگی از جمله تحصیل، شغل، زندگی اجتماعی و مانند این‌ها شاهد این هستیم که متأسفانه در کشور ما اهمیت یادگیری آن هنوز آن‌طور که باید و شاید درک نشده و این موضوع درسی نیازمند اتخاذ سبک و الگوی تدریس خاصی است. از این‌رو این پرسش قابل طرح است. از این‌رو محقق تلاش دارد تا به این هدف که شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش زبان انگلیسی مبتنی بر هویت حرفه‌ای در مدارس متوسطه کشور بپردازد.

پیشینه تحقیق

پلویی (۱۴۰۰) در تحقیق خود با عنوان تعیین تفاوت یادگیری دانشجویان آموزش‌دیده به روش الگوی مدیریت با دانشجویان آموزش‌دیده به شیوه موجود در تدریس زبان دوم (مطالعه موردی: دانشجویان واحدهای تهران شمال و علوم و تحقیقات تهران) انجام شد. الگوی مدیریت آموزش بر اساس تدریس در درس زبان دوم برای گروه آزمایش و روش تدریس متداول و سنتی برای گروه کنترل به کار گرفته شد. قبل از اجرای سناریوی آموزشی، آزمون پیشرفت تحصیلی درس زبان دوم اجرا شد و پس از اجرای الگوی مذکور برای گروه آزمایش، پس‌آزمون از هر دو گروه به عمل آمد. داده‌های جمع‌آوری‌شده از آزمون t زوجی نشان دادند میانگین در پس‌آزمون گروه آزمایش بالاتر از پس‌آزمون گروه کنترل بوده است ($P < 0/05$)؛ در نتیجه سطح یادگیری دانشجویان آموزش‌دیده به روش الگوی مدیریت با دانشجویان آموزش‌دیده به شیوه موجود در درس زبان دوم تفاوت دارد.

برمنر، نیکولاس (۲۰۱۹) در پژوهش "چه چیزی یک معلم زبان انگلیسی را اثربخش می‌کند؟ تاریخچه زندگی ۱۳ دانشجوی دانشگاه مکزیک" وی در این تحقیق را مطالعه تاریخ زندگی آموزشی ۱۳ دانشجو را در یک دانشگاه مکزیک بررسی کرده است تا دیدگاه‌های آن‌ها را در زمینه آموزش زبان مؤثر جمع‌آوری کند. از نتایج تحقیق آن‌ها دو نتیجه اصلی برای تدریس پیشنهاد شد. اولاً، در مورد چندین ویژگی اصلی آموزش مؤثر زبان، یک توافق کلی حاصل شده است، و این استدلال را تقویت می‌کند که این ویژگی‌ها باید توسط معلمان و تصمیم‌گیرندگان آموزشی مورد توجه قرار گیرد و بر اساس آن‌ها عمل شود. در مرحله دوم، این مطالعه یک مورد قوی را برای تحقیقات آینده ایجاد می‌کند تا هنگام بررسی دیدگاه‌های دانش‌آموزان، از روش‌های استقرایی باکیفیت‌تر استفاده کند.

ریاحی پور و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیق خود با عنوان تحولات سیستم آموزشی و هویت حرفه‌ای معلمان زبان انگلیسی ایران: یک مارا تن تغییر پرداختند. بر این اساس به‌منظور کسب تصویری از عوامل برجسته هویت حرفه‌ای معلمان و دلایل اصلی آن‌ها، مجموعه‌ای از مصاحبه با ۷ معلم داوطلب انجام شد. یافته‌های تحقیق بیانگر آن بود که ارائه برنامه تغییرات درسی تغییری در عزت نفس و درک وظیفه

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

معلم‌ان ایجاد نکرده، اما تأثیر اندکی بر انگیزش شغلی آنان داشته است. این یافته‌ها همچنین یک مسیر رشد هویت حرفه‌ای را در معلم‌ان نشان داده‌اند.

لیاف و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیق خود با عنوان «هویت حرفه‌ای و کیفیت آموزش: بررسی معلم‌ان زبان انگلیسی ایرانی پرداختند. تجزیه و تحلیل عاملی داده‌ها چهار خوشه مجزا را برای کل نوزده متغیر هویت حرفه‌ای PI معلم زبان شناسایی کرد و ویژگی‌های شخصی (PC) به‌عنوان مهم‌ترین شناسایی شد. در مرحله بعدی، پنج خوشه مشخص شد که تأثیر قابل توجهی در کیفیت تدریس دارند، دانش تربیتی (PK) تأثیرگذارترین خوشه است. این یافته‌ها ممکن است به‌عنوان راهنمایی ارزشمند آموزشی برای برنامه‌های آموزش و توسعه معلم‌ان زبان، با هدف بهبود کیفیت تدریس، فرآیندهای آموزشی و طراحی برنامه درسی استفاده شود.

سلیمانپور (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای با عنوان «رابطه بین سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی دانش‌آموزان دوره متوسطه» که بر روی ۱۵۴ نفر از دانشجویان دبیرستان‌های شهرستان چالوس انجام شد، نشان داد کلیه سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی ارتباط دارد.

اسدیان و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با عنوان «مقایسه بین اثربخشی روش تدریس مشارکتی و انفرادی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان اول متوسطه در درس زبان انگلیسی» که بر روی ۵۲ نفر از دانش‌آموزان دختر کلاس اول دبیرستان شهرستان مهاباد انجام شد، نشان دادند آموزش درس زبان انگلیسی به روش تدریس مشارکتی در مقایسه با روش تدریس انفرادی، برای دانش‌آموزان پیشرفت تحصیلی بیشتری، در پی دارد.

حیدری و همکاران (۱۳۸۹) در مطالعه‌ای با عنوان «مقایسه تأثیر تدریس زبان انگلیسی با نرم‌افزار آموزشی و شیوه سنتی بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان» که بر روی ۴۷۹ نفر از دانشجویان پسر دوره راهنمایی ناحیه یک ساری انجام شد، نشان دادند نه تنها استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی در تدریس بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان در درس زبان دوم مؤثر است، بلکه تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان از شیوه سنتی بیشتر است. همچنین تدریس زبان دوم با استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی در انگیزه دانشجویان نسبت به یادگیری زبان دوم مؤثر بود.

روش تحقیق

این پژوهش به شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش زبان انگلیسی مبتنی بر هویت حرفه‌ای می‌پردازد روش پژوهش آمیخته می‌باشد در بخش کیفی از نوع تحلیل مضمون، و در بخش کمی (تحلیل

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

کیو) جهت تبیین موضوع، به توضیح تفصیلی طرح اکتشافی متوالی و رویکرد تفسیری به‌عنوان رویکرد اصلی در بخش کمی تحقیق پرداخته شد. در این تحقیق شیوه تجزیه و تحلیل داده‌ها، تحلیل محتوا با رویکرد استقرایی و در بخش کمی از پرسشنامه محقق ساخته تحلیل اکتشافی متوالی انجام شد. واحد تحلیل در این مطالعه، کل اسناد و متون ادبیات بود که بارها مورد بررسی قرار داده شد و به این ترتیب واحدهای معنی به‌صورت جملات یا عبارات از متون و اسناد مشخص و کدهای اولیه یا کدهای باز از آن‌ها استخراج گردید. سپس طبقات اصلی، تم‌ها (درونمایه) انتزاع شد. در بخش کمی (تحلیل کیو) برای بررسی اندازه کفایت مدل از آزمون کرویت بارتلت و آزمون کیزر-میر-اولکین استفاده گردید و کفایت اندازه نمونه تأیید گردید. همچنین استخراج عامل‌ها با استفاده از چرخش واریماکس صورت گرفت. جامعه بخش کمی اساتید صاحب‌نظر و افراد خبره حوزه یاددهی-یادگیری که در دانشگاه‌های دولتی و آزاد اسلامی شهر تهران که مشغول تدریس و پژوهش می‌باشند، تعداد 20 نفر به‌عنوان مشارکت‌کنندگان پژوهش انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری تلفیقی از نمونه‌گیری هدفمند و نمونه‌گیری گلوله برفی انجام شد. نرم‌افزار مورد مطالعه در بخش کیفی مکس کیودا و در بخش کمی SPSS بود.

یافته‌ها کیفی و کمی

در بخش کیفی با بررسی متون و ادبیات تحقیق و بر اساس یافته‌های گام نخست، در پژوهش حاضر ۲۱۰ مقوله مرتبط با موضوع تحقیق استخراج گردید که در ۹ محور طبقه‌بندی شدند: ۱- محیط با ۱۹ مقوله، ۲- محتوا با ۱۶ مقوله، ۳- ارائه محتوا با ۳۰ مقوله، ۴- یادگیرنده و یاددهنده با ۲۶ مقوله، ۵- یادگیری مغز-محور با ۳۴ مقوله، ۶- مسائل شناختی با ۳۱ مقوله، ۷- ادراک با ۲۴ مقوله، ۸- حافظه با ۱۵ مقوله، و ۹- اعصاب و علوم عصبی با ۱۶ مقوله. محورهای ۵ تا ۶ و ۳ دارای بیشترین مؤلفه و محور ۸ دارای کمترین مؤلفه می‌باشند. براین اساس، از مجموع محورهای بدست آمده می‌توان دریافت که سه محورهای "یادگیری مغز-محور" با ۳۴ مؤلفه، "مسائل شناختی" با ۳۱ مؤلفه، و محور "ارائه محتوا" با ۳۰ مؤلفه دارای بیشترین نقش در فراگرد یاددهی-یادگیری می‌باشند. دو محور یاددهنده-یادگیرنده و ادراک نیز از اهمیت خاصی برخوردارند و محور مربوط به حافظه با ۱۴ مؤلفه را نیز نمی‌توان دست‌کم گرفت. محور محیط و اعصاب و علوم اعصاب نیز جدیداً مورد توجه متخصصین تعلیم و تربیت قرار گرفته و در فراگرد یاددهی-یادگیری جایگاه ویژه خود را پیدا کرده است.

در گام دوم با بررسی مجدد مقوله‌ها و تعیین فراوانی آن‌ها به‌منظور تهیه ابزار مناسب (عبارات برای تحلیل کیو) برای انجام گام سوم صورت گرفت. در بار اول با بررسی مجدد، هک و اصلاح و کنترل موارد تکراری یا مشابه مقوله‌ها به ۹۲ مقوله تقلیل یافتند. در بار دوم، جهت اطمینان بیشتر از صحت کار، با

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

مشورت راهنما و مشاور محترم و چند تن از خبرگان حوزه پژوهش تعداد مقوله‌ها به ۶۰ مؤلفه کاهش یافت و در نهایت همین تعداد برای هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی-یادگیری انتخاب و برچسب‌ها/کدها، زیر مقوله‌ها/زیر طبقات، و مقوله‌ها/طبقه‌های مربوط تبیین گردیدند که در جدول ۱ ارائه مشاهده می‌گردد.

جدول ۱- مؤلفه‌های شش‌گانه هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی-یادگیری

مقوله‌ها /طبقه‌ها (۱)	زیر مقوله‌ها/ زیر طبقات (۶)	برچسب‌ها/کدها	عبارات/کلمات کلیدی (۶۰)	کدها
هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی- یادگیری	فلسفه یادگیری- یاددهی	احیاء قوه یادگیری فطری	احیاء/بیدارسازی قوه یادگیری درونی شاگردان و ایجاد شوق، عشق، "آن است" به محتوا در شاگرد (یک اصل قرآنی)	Q 01
		کنش چرخشی فعالیت‌ها	استفاده از کنش چرخشی در یاددهی-یادگیری: چرخش بین فعالیت‌های معطوف به هدف و فعالیت‌های هدف	Q 02
		اقتناع‌سازی	اقتناع‌سازی و همراهی شاگردان	Q 03
		مناسب بودن محتوا	انتخابی/مناسب و معقولی بودن محتوا (مطابق عقل شاگرد بودن مطالب درسی)	Q 04
		انتقال و تحول ۱۰ گانه	اهتمام به انتقال و تبدیل: "دانش بیرونی" به "دانش درونی"، تبدیل گذشته به آینده، انتقال قدرت، تبدیل منابع خارجی به منابع داخلی، تبدیل دانش "ما" به دانش "آن‌ها"، تبدیل "دریافت‌کننده" به "تولیدکننده" دانش، انتقال از "وابسته" به "مستقل" شاگرد	Q 05
		بصیرت و حمیت	رساندن شاگرد به سطوح: بصیرت، رسالت، و حمیت	Q 06
		پاسخ به سؤالات درونی	تدریس یعنی پاسخ به چهار پرسش بزرگ شاگرد: (۱) چه چیزی می‌خواهی به من یاددهی؟، (۲) ارزش آن چقدر است؟، (۳) چرا باید تو را باور کنم؟، و (۴) برای من چه سودی دارد؟	Q 07
		مکانیک و ابزارهای زبان	توجه به/آموزش آشکار اسامی/افعال/صفات در زبان	Q 08
		انواع دانش‌ها	توجه به ۴ نوع دانش واقعی، مفهومی، روندی، و فراشناختی در تهیه/ارائه محتوا	Q 09
		ضرر داده‌ها و اطلاعات گسسته	توجه به استبداد/خیانت داده‌های خام (نظریه زول) (اصل قرآنی)	Q 10
		هدایت از تاریکی به نور	توجه به اصل خروج از تاریکی و ورود به روشنایی (یک اصل قرآنی)	Q 11
		خود-تصحیحی	رساندن شاگرد به اصل خود-تصحیحی و استقلال	Q 12

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

		ساده‌سازی امور	توجه به اصل ساده‌سازی پیچیده‌ها	Q 13
		شرح صدر	توجه به اصل شرح صدر/توضیح، تبیین، و تشریح دقیق مطالب (یک اصل قرآنی)	Q14
		همدلی و هدایت	توجه به اصل همدلی-هدایت در یاددهی-یادگیری	Q15
		۴ ستون یادگیری	توجه به چهارستون یادگیری: توجه، درگیری فعال، بازخورد خطاها، و تحکیم/تثبیت (استنسلس دیپنه)	Q16
		و جوب یادگیری علم	توجه به فراگرد یاددهی-یادگیری امری واجب در انسان (یک اصل قرآنی)	Q17
		نقطه شیرین انجام امور	توجه به نقطه شیرین یادگیری/ ناحیه رشد مجاور (ZPD)	Q18
		شناخت/فراشناخت	ایجاد "فراشناخت" و حذف حدس زدن در پاسخ‌دهی (یک اصل قرآنی)	Q19
		مبغوضین در زندگی	رعایت حدیث "کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زبان کار است در فراگرد یاددهی-یادگیری" (حدیث)	Q20
		سطوح منطقی یادگیری	شش سطوح منطقی و شش نوع مربی هر سطح: (۱) معنویت به بیدارگر، (۲) هویت به حمایت‌گر، (۳) اعتقادات و ارزش‌ها به مرشد، (۴) مقدورات/استراتژی‌ها به ارشادگر، (۵) رفتار به مربی، و (۶) محیط به راهنما و پرستار	Q21
		ادراک و معنی مشترک	رسیدن به ادراک "معنی مشترک" و "یکسان‌سازی مطالب جدید با قدیم" بین معلم/شاگرد	Q22
	آموزش مغز-محور	اصل کایزن	تعیین اهداف کوچک/ اعمال اصل کایزن/ نوآوری برای دور زدن واکنش "جنگ یا فرار" مغز (برای عبور راحت از غول خفته (بادامه) مغز)	Q23
		حالات تمرکز و انتشار مغز	توجه به دو حالت "متمرکز" و "انتشار" مغز (دو روش مختلف کار مغز) جهت پرهیز از تجربه "بینایی کانونی" و مشکل "تأثیر آمایه"	Q24
		ضرر تقلای بیهوده	توجه به نقش تقلای آگاهانه در مسدود/بلوکه کردن ناخودآگاه ذهن: تقلا کنید چیزی را حفظ کنید، تقلا کنید آرام باشید، تقلا کنید کاری انجام دهید، تقلا کنید مفهوم جدیدی را کامل درک کنید و آن را حفظ کنید، تقلا کنید پیامدهای چیزی را در همین لحظه کشف کنید.	Q25
		تعادل امور مغز	ایجاد تعادل بین قشر پیشی و پشتی (کور تکس) مغز	Q26
		مسیرهای عصبی	ایجاد مسیر عصبی/ تصویرسازی ذهنی در اذهان شاگردان	Q27

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

		اصول ۱۲ گانه مغز و یادگیری	توجه به اصول یادگیری و اصول ۱۲ گانه یادگیری مغز-محور (کین و کین)	Q28
	حافظه	استعاره، داستان، مم‌ها	استفاده از استعاره‌ها، اسطوره‌ها، مم‌ها در آموزش	Q29
		تداعی معنا دار	استفاده از تاکتیک پیوند و تجمیع مطالب معنا دار در حافظه (حافظه انجمنی)	Q30
		میانبرهای ذهنی	کاربرد میانبرهای ذهنی در تدریس عبارات، جمله‌واره‌ها، الگوها و کلیشه‌ها و	Q31
		پسماند/شکافت توجه	توجه به پدیده "پسماند توجه" و ممانعت از شکافت توجه در معلم/ شاگرد	Q32
		نقش حافظه در یادگیری	توجه به دو حافظه تاکسونی و منطقه‌ای در تدریس	Q33
		قوانین حافظه و یادگیری	توجه به هشت قانون حافظه: اثر اولویت، اثر تاخر، اثر وان رستورف یا /پندار، اثر تداعی، اثر درک و سوء تفاهم، اثر بهره، اثر علاقه، اثر معنا (نظریه ابینگهاوس)	Q34
		ضرر ایده‌های راکد	ممانعت از تشکیل ایده‌های راکد در ذهن یادگیرنده	Q35
		تهیه محتوا	تنظیم محتوای درسی	تنظیم محتوا بر اساس میزان آسانی/سختی و پیچیدگی/سادگی، گزاره‌ای و به اندازه
	نقش هم‌ریشه‌ها در یادگیری		انتخاب/تدریس لغات هم‌ریشه در انگلیسی/ فارسی	Q37
	نقش مکانیک و ابزارها		آموزش "مکانیک" و "ابزارهای زبان"	Q38
	نقش لغات مفید در یادگیری		لحاظ مجموعه کاملی از لغات کاربردی (۳۰۰-۳۵۰۰) برای ایجاد شاکله هر موضوع و دانش	Q39
	ضرر اطلاعات حشو و غیر ضرور		عدم لحاظ اطلاعات حشو/نامناسب/ناکارآمد در محتوا: لغات راهبردی	Q40
	ارائه محتوا	نقش تکنیک لنگر بندی در یادگیری	استفاده از تکنیک تکیه‌گاه‌ها (لنگر بندی)	Q41
		نقش تکنیک دار بست بندی در یادگیری	استفاده از تکنیک دار بست بندی	Q42
		نقش تکنیک لایه بندی محتوا در یادگیری	استفاده از تکنیک لایه بندی کردن محتوا	Q43
		اعمال چرخه یادگیری	اعمال چرخه تجربه- تأمل- انتزاع سازی-آزمون عملی (اصل چرخه یادگیری)	Q44

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

	نقش محیط در یادگیری	ایجاد محیط عاری از تنش و اضطراب	Q45
	ترابط با مخاطب/کالیبراسیون	ایجاد خودباوری/ ترابط فکری/کالیبراسیون با شاگردان	Q46
	فلسفه/اهداف/چارچوب دوره	تبیین فلسفه/ اهداف/چارچوب‌های اولیه دوره : • اهداف دوره، • دست آورد دوره، • روش کار، • ایجاد آرامش، • رفع و حذف تنش، • عدم یادداشت‌برداری، • تقلای بیهوده حفظ طوطی‌وار مطالب، • یادآوری به عهده یاددهنده نه یادگیرنده، • تأمین زمان فکر، • استقبال از اشتباهات شاگرد، • عدم داشتن هر نوع انتظار از شاگرد، • یادگیری همراه با لذت و شادی.	Q47
	تدریس بلوکی محتوا و دوره	تدریس بلوکی/ قطعه‌ای یا اپیزودی (جهت کمک به حذف/پالایش پسماند توجه)	Q48
	تدریس ضمنی ساختار زبان و کاربردی لغات	تدریس (ضمنی) کل ساختار و گرامر زبان و مجموعه لغات انتخابی به صورت کاربردی (آشکار) (دانش محکم و جامع از زبان)	Q49
	مدیریت پرسش/پاسخ	مدیریت پرسش/ پاسخ و اعمال صبر در امور آموزشی (یک اصل قرآنی)	Q50
	الگو یابی/سازی از محتوا	الگو یابی/الگوسازی از محتوا	Q51
	تکنیک لقمه‌گیری محتوا	لقمه‌گیری مفهومی محتوا	Q52
	تکنیک زنجیره‌ای کردن محتوا	زنجیره‌ای کردن/ سازمان‌دهی علمی محتوا (تعیین اهداف کوچک)	Q53
	نقش راهبرد هیوریستیک در یادگیری	استفاده از راهبرد هیوریستیک (درگیری، غرقه شدن در مسئله، تمرکز روی مسئله، اشراق به مسئله، ارائه با تکیه بر شواهد و سپس ترکیب خلاق آن‌ها)	Q54
زمینه/مقدمات یاددهی-یادگیری (محیط)	توجه به نواحی سگانه در تدریس	ایجاد شرایط خروج از ناحیه آرامش /ورود به ناحیه آشنا	Q55
	عدم وارد کردن شاگرد به ناحیه خطر	اجتناب از ورود شاگردان به ناحیه خطر	Q56
	آماده‌سازی محیط تدریس	ایجاد آرامش در محیط / حذف تنش از محیط / چیدمان ظاهری محیط جهت	Q57
	آماده‌سازی بروز قوه یادگیری فطری	ایجاد شرایط برای بیدارسازی قوه فطری یادگیری	Q58

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبزایی

		ارائه وقت کافی برای تفکر	ارائه زمان برای تفکر و اندیشه (هضم) و فراهم کردن شرایط بروز اعمال و رفتار خاص آموزشی و ایجاد ظرفیت برای انتقال‌ها	Q59
		رعایت قدر/مقدار در تهیه و ارائه محتوا	زمان‌بندی ارائه محتوا و رعایت پدیده ترانس	Q60

در گام سوم در روش کیو با انتخاب ۲۰ نمونه که پرسشنامه‌ای که از بخش کیفی بدست آمده بود بین آن‌ها پخش گردید. به‌منظور انجام تحلیل عاملی کیو، اطلاع از مناسب بودن داده‌ها یکی از پیش فرض‌های اساسی است. بدین منظور از آزمون‌های کیزر-میر-اولکین ۶ و کرویت بارتلت ۷ استفاده گردید. همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، مقدار شاخص کیزر-میر-اولکین برابر با ۰/۷۱۹ است که مقدار قابل‌قبول برای این شاخص می‌باشد. همچنین، مقدار آماره کای‌اسکوئر برای آزمون کرویت بارتلت، ۴۵۷/۴۵۱ است که با درجه‌ی آزادی ۱۹۰، معنادار می‌باشد و $sig=۰/۰۰$ می‌باشد؛ بنابراین، می‌توان گفت که داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی کیو مناسب می‌باشند.

جدول ۲- نتایج آزمون‌های تناسب داده‌ها

آزمون کیزر-میر-اولکین	آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معناداری (Sig)
۰/۷۱۹	۴۵۷/۴۵۱	۱۹۰	۰/۰۰۰

سپس تحلیل عاملی کیو به روش مؤلفه‌های اصلی و با استفاده از چرخش واریماکس صورت گرفت. همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود. با توجه به این ملاک، دیدگاه افراد نمونه در ۷ عامل دسته‌بندی گردید که این ۷ عامل در حدود ۷۱/۴۷۶ درصد واریانس را تبیین و پوشش می‌دهند. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، بیشترین واریانس تبیین شده‌ی عامل‌های اول تا هفتم به ترتیب ۱۹/۷۹۴، ۱۰/۱۶۶، ۹/۵۷۲، ۹/۲۱۸، ۷/۸۰۷۲۱/۸۲۵ و ۶/۱۸۱ درصد بوده است. در جدول ۳ الگوی ذهنی اول پژوهش (مهم‌ترین و معنادارترین الگوی ذهنی) که بیشترین مقدار ویژه (۳/۹۵۹) و بالاترین میزان واریانس (۱۹/۷۹۴ درصد) از کل واریانس ۷۱ درصد، را خود اختصاص داده است و الگوی ذهنی هفتم (کم‌اهمیت‌ترین الگوی ذهنی) بوده است. الگوی هفتم به دلیل کمترین مقدار ویژه (۱/۲۳۶) پایین‌ترین میزان واریانس (۶/۱۸۱ درصد) از کل واریانس ۷۱ درصد، نسبت به سایر الگوهای ذهنی پژوهش را خود اختصاص داده است.

جدول ۳- ماتریس کل تبیین شده برای ۷ عامل (ابعاد)

کل واریانس تبیین شده			عامل
فراوانی	سهمی از واریانس که توسط	مقدار ویژه هر	
تجمعی	هر عامل تبیین شده	عامل	

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

19/794	19/794	3/959	1 فلسفه ذهن و یادگیری
29/960	10/166	2/033	2 قوه/چرخه یادگیری و زمینه‌سازی آن
39/533	9/572	1/914	3 قوه تفکر و پرورش آن
48/750	9/218	1/844	4 نقش مغز در یادگیری
57/575	8/825	1/765	5 مکانیسم‌های فعال‌سازی مغز و حافظه
65/296	7/721	1/544	6 تبدیل و انتقال چندگانه داده‌ها
71/476	6/181	1/236	7 الگوها/مدارها و تصاویر عصبی

به‌منظور شناسایی اینکه هر یک از عامل‌های (ابعاد) استخراجی شامل کدامیک از عبارات یا مؤلفه‌ها بوده‌اند، امتیاز عامل‌های چرخش‌یافته رتبه‌بندی گردیدند و برحسب رتبه‌های اختصاص یافته و محتوای عبارات، عامل‌ها (ابعاد) و مؤلفه‌های مربوطه شناسایی شدند. بارهای عاملی استخراج شده در جدول ۴ زیر نمایش داده شده‌اند.

جدول ۴- رتبه‌بندی نظرات مشارکت‌کنندگان به عامل‌ها برای هر یک از سؤالات

شماره سؤالات	سؤالات	رتبه‌بندی عامل اول	رتبه‌بندی عامل دوم	رتبه‌بندی عامل سوم	رتبه‌بندی عامل چهارم	رتبه‌بندی عامل پنجم	رتبه‌بندی عامل ششم	رتبه‌بندی عامل هفتم
Q4	استفاده از استعاره‌ها، اسطوره‌ها، مِم‌ها در آموزش	46	6	25	44	33	7	5
Q20	ایجاد خودباوری/ ترابط فکری/کالیبراسیون با شاگردان	54	36	45	58	18	30	18
Q21	ایجاد شرایط برای بیدارسازی قوه فطری یادگیری	58	49	43	52	12	28	41
Q27	تدریس یعنی پاسخ به چهار پرسش بزرگ شاگرد:	52	33	17	31	4	19	15
Q42	توجه به نقش تقلای آگاهانه در مسدود/بلوکه کردن ناخودآگاه ذهن	33	26	4	9	5	3	7
Q43	توجه به نقطه شیرین یادگیری/ ناحیه رشد مجاور (ZPD)	56	25	1	43	21	2	42
Q46	رساندن شاگرد به اصل خود-تصحیحی و استقلال	60	5	48	13	28	51	49
Q49	رعایت حدیث "کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زبان کار است در فراگرد یاددهی-یادگیری" (حدیث)	59	35	5	33	30	40	32
Q2	بیدارسازی قوه یادگیری درونی شاگردان و ایجاد شوق، عشق، "آن است" به محتوا در شاگرد (یک اصل قرآنی)	40	59	41	49	44	41	38
Q7	استفاده از تکنیک لایه‌بندی کردن محتوا	20	58	10	7	54	49	16
Q10	اعمال چرخه تجربه- تأمل- انتزاع سازی-آزمون عملی (اصل چرخه یادگیری کلب)	9	57	35	46	20	43	27

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

50	16	49	26	8	55	28	انتخاب/تدریس لغات هم‌ریشه در انگلیسی/ فارسی	Q13
40	46	23	34	26	48	45	انتخابی/مناسب و معقولی بودن محتوا (مطابق عقل شاگرد بودن مطالب درسی)	Q14
33	13	29	22	7	54	49	ایجاد آرامش در محیط / حذف تنش از محیط / چیدمان ظاهری محیط جهت	Q18
29	26	2	10	42	47	21	کاربرد میانبرهای ذهنی در تدریس عبارات، جمله‌واره‌ها، الگوها و کلیشه‌ها	Q59
23	32	37	39	58	50	32	دادن زمان برای تفکر و اندیشه (هضم) و فراهم کردن شرایط بروز اعمال	Q3
4	27	38	20	57	51	11	استفاده از راهبرد هیوریستیک (درگیری، غرقه شدن در مسئله، تمرکز	Q8
6	29	9	54	56	52	16	استفاده از کنش چرخشی در یاددهی-یادگیری: چرخش بین فعالیت‌های معطوف به هدف و فعالیت‌های هدف	Q9
31	52	6	45	53	43	51	تنظیم محتوا بر اساس میزان آسانی/سختی و پیچیدگی/سادگی، گزاره‌ای و به اندازه	Q29
12	35	26	35	59	38	57	توجه به چهارستون یادگیری: توجه، درگیری فعال، بازخورد خطاها،	Q38
28	47	48	19	60	10	55	رساندن شاگرد به سطوح: بصیرت، رسالت، و حمیت	Q47
26	12	27	6	52	3	30	شش سطوح منطقی و شش نوع مربی هر سطح	Q52
58	33	19	32	49	13	35	ایجاد شاکله علمی برای هر موضوع و دانش	Q58
3	9	17	11	33	17	7	پرهیز از تجربه ایجاد "بینایی کانونی" و مشکل "تأثیر آمایه" در شاگرد	Q60
46	10	13	51	38	7	23	ایجاد شرایط خروج از ناحیه آرامش/ورود به ناحیه آشنا	Q22
14	18	16	56	28	23	39	تبیین فلسفه/اهداف/چارچوب‌های اولیه دوره: • اهداف دوره، دست آورد دوره، روش کار، • ایجاد آرامش، • رفع و حذف تنش، • عدم یادداشت‌برداری، • تقلای بیهوده حفظ طوطی‌وار مطالب، • یادآوری به عهده یاددهنده نه یادگیرنده، • تأمین زمان فکر، • استقبال از اشتباهات شاگرد، • عدم داشتن هر نوع انتظار از شاگرد، • یادگیری همراه با لذت و شادی.	Q24
39	34	34	60	36	19	22	تدریس (ضمنی) کل ساختار و گرامر زبان و مجموعه لغات انتخابی به صورت کاربردی (آشکار) (دانش محکم و جامع از زبان)	Q25

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

48	15	15	57	39	11	10	تدریس بلوکی/ قطعه‌ای (جهت کمک به حذف/پالایش پسماند توجه)	Q26
45	25	31	50	19	14	3	تعمین اهداف کوچک/ اعمال اصل کایزن/ نوآوری برای دور زدن واکنش "جنگ یا فرار" مغز (برای عبور راحت از غول خفته (بادامه) مغز)	Q28
1	23	42	55	14	44	27	توجه به اصل ساده‌سازی پیچیده‌ها	Q33
34	22	40	59	15	31	2	توجه به اصول یادگیری و اصول ۱۲ گانه یادگیری مغز-محور (نظریه کین و کین)	Q36
44	21	7	47	37	37	8	توجه به پدیده "پسماند توجه" و ممانعت از شکافت توجه در معلم/ شاگرد	Q37
11	37	52	21	3	2	26	بکار بردن تاکتیک پیوند و تجمیع مطالب معنادار در حافظه (حافظه انجمنی)	Q5
30	50	59	29	31	22	13	استفاده از تکنیک تکیه‌گاه‌ها (لنگر بندی) و داربست بندی	Q6
21	54	57	48	46	28	31	اقتناع‌سازی و همراهی شاگردان	Q11
22	39	50	14	16	32	44	آموزش "مکانیک" و "ابزارهای زبان" و مجموعه کاملی از لغات کاربردی)	Q12
24	20	58	12	6	60	37	ایجاد محیط عاری از تنش و اضطراب	Q16
13	31	60	30	44	18	38	توجه به اصل شرح صدر/ توضیح، تبیین، و تشریح دقیق مطالب (یک اصل قرآنی)	Q34
17	6	39	28	22	4	5	توجه به دو حافظه تاکسونی و منطقه‌ای در تدریس	Q39
9	11	35	8	32	24	4	توجه به دو حالت "متمرکز" و "انتشار" مغز (دو روش مختلف کار مغز)	Q40
47	1	53	25	23	21	17	توجه به هشت قانون حافظه	Q44
19	5	46	5	30	34	41	توجه به/آموزش آشکار اسامی/افعال/صفات در زبان	Q45
37	36	45	36	20	41	43	رسیدن به ادراک "معنی مشترک" و "یکسان‌سازی مطالب جدید با قدیم" بین معلم/شاگرد	Q48
43	17	56	41	47	30	25	زنجیره‌ای کردن/ سازمان‌دهی علمی محتوا (تعمین اهداف کوچک)	Q51
10	59	22	1	29	1	12	اجتناب از ورود شاگردان به ناحیه خطر	Q1
36	45	43	37	13	16	18	اهتمام به انتقال و تبدیل: "دانش بیرونی" به "دانش درونی"، تبدیل گذشته به آینده، انتقال قدرت، تبدیل منابع خارجی به منابع داخلی، تبدیل دانش "ما" به دانش "آن‌ها"، تبدیل "دریافت‌کننده" به "تولیدکننده" دانش، انتقال از "وابسته" به "مستقل" شاگرد	Q15

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

25	58	32	38	2	29	24	توجه به اصل خروج از تاریکی و ورود به روشنایی (یک اصل قرآنی)	Q32
51	56	51	40	54	20	53	توجه به اصل همدلی-هدایت در یاددهی-یادگیری	Q35
20	48	14	17	11	40	42	توجه به فراگرد یاددهی-یادگیری امری واجب در انسان (یک اصل قرآنی)	Q41
35	60	41	53	9	42	1	عدم لحاظ اطلاعات حشو/نامناسب/ناکارآمد در محتوا : لغات راهبردی	Q53
52	57	1	15	12	46	29	لقمه‌گیری مفهومی محتوا	Q55
2	53	10	23	40	45	47	مدیریت پرسش/ پاسخ و اعمال صبر در امور آموزشی (یک اصل قرآنی)	Q56
8	38	8	3	34	8	19	ممانعت از تشکیل ایده‌های راکد در ذهن یادگیرنده	Q57
54	55	55	16	27	15	36	توجه به ۴ نوع دانش واقعی، مفهومی، روندی، و فراشناختی در تهیه/ارائه محتوا	Q30
60	4	36	2	55	53	15	ایجاد "فراشناخت" و حذف حدس زدن در پاسخ‌دهی (یک اصل قرآنی)	Q17
56	14	25	4	51	56	6	ایجاد تعادل بین قشر پیشی و پستی (کورتکس) مغز	Q19
55	8	47	24	50	27	50	ایجاد مسیر عصبی/ تصویرسازی ذهنی در اذهان شاگردان	Q23
53	44	3	18	18	39	14	توجه به استبداد/خیانت داده‌های خام (نظریه زول) (اصل قرآنی)	Q31
57	24	24	27	21	9	34	زمان‌بندی ارائه محتوا و رعایت پدیده ترانس	Q50
59	42	11	42	24	12	48	الگو یابی/الگوسازی از محتوا	Q54

پس از تشخیص عامل‌ها و عبارات تشکیل‌دهنده هر یک از آن‌ها با استفاده از روش تحلیل عاملی کیو، بر اساس محتوای عبارات تشکیل‌دهنده هر یک از عامل‌ها و مبانی نظری، ابعاد و مؤلفه‌ها به صورت جدول ۵ نام‌گذاری گردیدند.

جدول ۵- ابعاد و مؤلفه‌های شناسایی شده بر هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی-یادگیری

مؤلفه‌ها	ابعاد	مفهوم
استفاده از استعاره‌ها، اسطوره‌ها، مم‌ها در آموزش؛ ایجاد خودباوری/ ترابط فکری/کالیبراسیون با شاگردان؛ ایجاد شرایط برای بیدارسازی قوه فطری یادگیری؛ تدریس یعنی پاسخ به چهار پرسش بزرگ شاگرد: (۱) چه چیزی می‌خواهی به من یاددهی؟، (۲) ارزش آن چقدر است؟، (۳) چرا باید تو را باور کنم؟، و (۴) برای من چه سودی دارد؟؛ توجه به نقش تقلای آگاهانه در مسدود/بلوکه کردن ناخودآگاه ذهن؛ توجه به نقطه شیرین یادگیری/ ناحیه رشد مجاور (ZPD)؛ رساندن شاگرد به اصل خود-تصحیحی و استقلال؛ رعایت حدیث "کسی که دو روزش با هم برابر باشد، زبان کار است در فراگرد یاددهی-یادگیری" (حدیث)	فلسفه ذهن و یادگیری	یادگیری

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

<p>بیدارسازی قوه یادگیری درونی شاگردان و ایجاد شوق، عشق، "آن است" به محتوا در شاگرد (یک اصل قرآنی)؛ استفاده از تکنیک لایه‌بندی کردن محتوا؛ اعمال چرخه تجربه- تأمل- انتزاع سازی-آزمون عملی (اصل چرخه یادگیری کلب)؛ انتخاب/تدریس لغات هم‌ریشه در انگلیسی/ فارسی؛ انتخابی/مناسب و معقولی بودن محتوا (مطابق عقل شاگرد بودن مطالب درسی)؛ ایجاد آرامش در محیط / حذف تنش از محیط / چیدمان ظاهری محیط جهت؛ کاربرد میانبرهای ذهنی در تدریس عبارات، جمله‌واره‌ها، الگوها و کلیشه‌ها</p>	<p>قوه/چرخه یادگیری و زمینه‌سازی آن</p>
<p>دادن زمان برای تفکر و اندیشه (هضم) و فراهم کردن شرایط بروز اعمال؛ استفاده از راهبرد هیپورستیک (درگیری، غرقه شدن در مسئله، تمرکز؛ استفاده از کنش چرخشی در یاددهی- یادگیری: چرخش بین فعالیت‌های معطوف به هدف و فعالیت‌های هدف؛ تنظیم محتوا بر اساس میزان آسانی/سختی و پیچیدگی/سادگی، گزاره‌ای و به اندازه؛ توجه به چهارستون یادگیری: توجه، درگیری فعال، بازخورد خطاها؛ رساندن شاگرد به سطوح: بصیرت، رسالت، و حمیت؛ شش سطوح منطقی و شش نوع مربی هر سطح؛ ایجاد شاکله علمی برای هر موضوع و دانش؛ پرهیز از تجربه ایجاد "بینایی کانونی" و مشکل "تأثیر آمایه" در شاگرد</p>	<p>قوه تفکر و پرورش آن</p>
<p>ایجاد شرایط خروج از ناحیه آرامش /ورود به ناحیه آشنا؛ تبیین فلسفه/ اهداف/چارچوب‌های اولیه دوره: • اهداف دوره، • دست آورد دوره، • روش کار، • ایجاد آرامش، • رفع و حذف تنش، • عدم یادداشت‌برداری، • تقلای بی‌هوده حفظ طوطی‌وار مطالب، • یادآوری به عهده یاددهنده نه یادگیرنده، • تأمین زمان فکر، • استقبال از اشتباهات شاگرد، • عدم داشتن هر نوع انتظار از شاگرد، • یادگیری همراه با لذت و شادی؛ تدریس (ضمنی) کل ساختار و گرامر زبان و مجموعه لغات انتخابی به‌صورت کاربردی (آشکار) (دانش محکم و جامع از زبان)؛ تدریس بلوکی/ قطعه‌ای (جهت کمک به حذف/پالایش پسماند توجه)؛ تعیین اهداف کوچک/ اعمال اصل کابزن/ نوآوری برای دور زدن واکنش "جنگ یا فرار" مغز (برای عبور راحت از غول خفته (بادامه) مغز)؛ توجه به اصل ساده‌سازی پیچیده‌ها؛ توجه به اصول یادگیری و اصول ۱۲ گانه یادگیری مغز-محور (نظریه کین و کین)؛ توجه به پدیده "پسماند توجه" و ممانعت از شکافت توجه ۸ در معلم/ شاگرد</p>	<p>نقش مغز در یادگیری</p>
<p>بکار بردن تاکتیک پیوند و تجمیع مطالب معنادار در حافظه (حافظه انجمنی)؛ استفاده از تکنیک تکیه‌گاه‌ها (لنگر‌بندی) و داربست بندی؛ اقتناع‌سازی و همراهی شاگردان؛ آموزش "مکانیک" و "ابزارهای زبان" و مجموعه کاملی از لغات کاربردی (۳۰۰۰-۳۵۰۰)؛ ایجاد محیط عاری از تنش و اضطراب؛ توجه به اصل شرح صدر/توضیح، تبیین، و تشریح دقیق مطالب (یک اصل قرآنی)؛ توجه به دو حافظه تاکسونی و منطقه‌ای در تدریس؛ توجه به دو حالت "متمرکز" و "انتشار" مغز (دو روش مختلف کار مغز)؛ توجه به هشت قانون حافظه؛ توجه به/آموزش آشکار اسامی/افعال/صفات در زبان؛ رسیدن به ادراک "معنی مشترک"</p>	<p>مکانیسم‌های فعال‌سازی مغز و حافظه</p>

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

<p>و "یکسان‌سازی مطالب جدید با قدیم" بین معلم/شاگرد؛ زنجیره‌ای کردن/ سازمان‌دهی علمی محتوا (تعیین اهداف کوچک)</p>		
<p>اجتناب از ورود شاگردان به ناحیه خطر؛ اهتمام به انتقال و تبدیل: "دانش بیرونی" به "دانش درونی"، تبدیل گذشته به آینده، انتقال قدرت، تبدیل منابع خارجی به منابع داخلی، تبدیل دانش "ما" به دانش "آن‌ها"، تبدیل "دریافت‌کننده" به "تولیدکننده" دانش، انتقال از "وابسته" به "مستقل" شاگرد؛ توجه به اصل خروج از تاریکی و ورود به روشنایی (یک اصل قرآنی)؛ توجه به اصل همدلی-هدایت در یاددهی-یادگیری؛ توجه به فراگرد یاددهی-یادگیری امری واجب در انسان (یک اصل قرآنی)؛ عدم لحاظ اطلاعات حشو/نامناسب/ناکارآمد در محتوا؛ لغات راهبردی لقمه‌گیری مفهومی محتوا؛ مدیریت پرسش/ پاسخ و اعمال صبر در امور آموزشی (یک اصل قرآنی)؛ ممانعت از تشکیل ایده‌های راکد در ذهن یادگیرنده؛ توجه به ۴ نوع دانش واقعی، مفهومی، روندی، و فراشناختی در تهیه/ارائه محتوا</p>	<p>تبدیل و انتقال چندگانه داده‌ها</p>	
<p>ایجاد تعادل بین قشر پیشی و پستی (کور تکس) مغز؛ ایجاد مسیر عصبی/ تصویرسازی ذهنی در اذهان شاگردان؛ ایجاد "فراشناخت" و حذف حدس زدن در پاسخ‌دهی (یک اصل قرآنی)؛ توجه به استبداد/خیانت داده‌های خام (نظریه زول) (اصل قرآنی)؛ زمان‌بندی ارائه محتوا و رعایت پدیده ترانس؛ الگو یابی/الگوسازی از محتوا</p>	<p>الگوها/مدارها و تصاویر عصبی</p>	

بحث و نتیجه‌گیری

یادگیری فراگردی پیچیده و معطوف و مقید به ده‌ها عوامل و مؤلفه‌های قدرتمند، ذی‌نفوذ، و مرموز است که همچون موری سیاه، در شبی تاریک، روی سنگ سیاهی حرکت می‌کنند. پدیده یاددهی-یادگیری فراگردی پیچیده و چندبعدی است که عناصر و مؤلفه‌های خود را در ابعاد و اشکال مختلف در زمان‌های غیرقابل‌انتظار وارد فراگرد یادگیری نموده یا از آن خارج می‌کند و نادیده انگاشتن فلسفه یادگیری-یاددهی، مؤلفه‌های آموزش مغز-محور، رعایت ابعاد مخفی تهیه محتوا، عدم رعایت شاخص‌های مرموز ارائه محتوا، تعریف حافظه به‌عنوان مخزن و انبار داده‌های گسسته و بی‌توجهی به ابعاد اسرارآمیز آن، و در نهایت عدم دقت در چیدمان و زمینه‌سازی مقدمات شرایط محیط به‌منظور تثبیت یاددهی-یادگیری خسران بزرگی است. این مؤلفه‌ها و ابعاد خود را از دید غیر-تیزبین بسیاری از مربیان، معلمان و اساتید فن و مجریان روش‌های تدریس خطی و مکانیکی برخاسته از نظریه‌های منسوخ مخفی نموده و در مکان‌ها و زمان‌های مناسب ضربه‌های مهلک خود را به کلیت نظام تعلیم و تربیت رسمی و غیررسمی، به‌ویژه آموزش و پرورش، وارد می‌کنند. با استناد به پژوهش‌های بی‌شماری که در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است و بر اساس نظر اعضای هیأت علمی، مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی و

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

دانش آموزان وضعیت آموزش زبان مبتنی بر هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی-یادگیری، در شرایط نامساعد و بحرانی به سر می‌برد. به‌گونه‌ای که عدم توجه به ابعاد و مؤلفه‌های هویت حرفه‌ای تقریباً گریبان گیر نظام آموزش زبان بوده و کیفیت تدریس و ارزشیابی را زیر سؤال برده و به اعتبار وزارتخانه آموزش و پرورش لطمه می‌زند. با نظر به یافته‌های سایر پژوهشگران در اقصی نقاط دنیا و همچنین با توجه به آموزه‌های دینی و اسلامی تلاش شد تا در پژوهشی جامع، ابعاد و مؤلفه‌های ارتقاء هویت حرفه‌ای فراگرد یاددهی-یادگیری در مدارس متوسط کشور ارائه گردد. در این تحقیق به شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مهم هویت حرفه‌ای در فراگرد یاددهی-یادگیری پرداخته شده است؛ که برای بررسی این موضوع از روش تحلیل کیفی و روش‌شناسی کیو استفاده گردید؛ برای بررسی اندازه کفایت مدل از آزمون کروییت بارلت و آزمون کیزر-میر-اولکین استفاده گردید و کفایت اندازه نمونه تأیید گردید. همچنین استخراج عامل‌ها با استفاده از چرخش واریماکس صورت گرفت. بر این اساس ۷ بعد، که بعد "فلسفه ذهن و یادگیری" با ۸ مؤلفه، بعد "قوه/چرخه یادگیری و زمینه‌سازی آن" با ۷ مؤلفه، بعد "قوه تفکر و پرورش آن" با ۹ مؤلفه، بعد "نقش مغز در یادگیری" با ۸ مؤلفه، بعد "مکانیسم‌های فعال‌سازی مغز و حافظه" با ۱۲ مؤلفه، بعد "م تبدیل و انتقال چندگانه داده‌ها" با ۱۰ مؤلفه و بعد "و الگوها/مدارها و تصاویر عصبی" با ۶ مؤلفه شناسایی و استخراج گردیدند. این پژوهش مبتنی بر فرآیندی علمی و حاصل سال‌ها تجارب زیسته ذی‌نفعان و ذی‌ربطان حوزه علوم آموزش زبان، علوم اعصاب، تعلیم و تربیت، بیولوژی و مغز با در جهان، انجام شده و الگوی حاضر ارائه شد که نتایج بخش کیفی و کمی توأمان اعتبار بالای آن را مورد تأیید قرار داد. در پایان این بررسی پدیدارشناسانه و با ابتنای به نتایج حاصل از این پژوهش به وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد می‌گردد به مؤلفه‌ها و عواملی که سبب می‌شود کارکرد مغز، حافظه، محتوا، محیط و ارائه محتوا افزایش می‌یابد، توجه شده و در لحاظ و اعمال آن‌ها در امور برنامه‌ریزی‌های آموزشی و درسی اهتمام افزون‌تر ورزد.

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

منابع

۱) احمدی صفا محمد، دنیایی شادی، سهرابی شیلان، فراهانی مجتبی، خاسمی دایان، ساعدپناه الهه (۱۳۹۷). ارزیابی کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول: پراسپکت یک. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی. ۱۸ (۸ (پیاپی ۶۰))، ۱-۲۴.

2) <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=۴۹۵۵۲۹>

۳) اسدیان، سیروس، پیری، موسی، حسن ریحانی، لاله. (۱۳۹۴). مقایسه بین اثربخشی روش تدریس مشارکتی و انفرادی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان اول متوسطه در درس زبان انگلیسی. فناوری آموزش، ۹ (۴)، ۲۵۹-۲۶۶.

4) doi: <https://dx.doi.org/10.22061/tej.2015.378>

۵) احمدی صفا، م. و دنیایی، ش. و سهرابی، ش. و فراهانی، م. و خاسمی، د. و ساعدپناه، ا. (۱۳۹۷). ارزیابی کتاب آموزش زبان انگلیسی پایه اول دوره متوسطه اول: پراسپکت یک. پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی. ۱۸ (۸ (پیاپی ۶۰))، ۱-۲۴.

۶) بهرنگی، محمدرضا، ۱۳۸۹، بررسی الگوی تدریس مدیریت بر آموزش از منظر خلاقیت در یادگیری و یادگیری خلاقیت، سومین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی، TRIZ و مهندسی و مدیریت نوآوری ایران، تهران،

7) <https://civilica.com/doc/۹۶۵۹۵>

۸) پلوئی، لیلیا. (۱۴۰۰). مقایسه یادگیری دانشجویان آموزش دیده به روش الگوی مدیریت با دانشجویان آموزش دیده به شیوه موجود در تدریس زبان دوم. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۳ (۱)، ۳۱-۵۴.

9) doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2021.276285.1050>

۱۰) حیدری، غلام حسین، مدانلو، یاسمن، نیازآذری، مرضیه، جعفری گلوچه، عبدالله. (۱۳۸۹). مقایسه تأثیر تدریس زبان انگلیسی با نرم‌افزار آموزشی و شیوه سنتی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱ (۱)، ۱۰۳-۱۱۵.

۱۱) خیر آبادی، رضا، علوی مقدم، سید بهنام. (۱۳۹۸). فرصت‌ها و چالش‌های فراروی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش رسمی ایران. پژوهش‌های زبانشناختی در زبانهای خارجی ۹ (۱)، ۵۳-۷۰.

۱۲) خضری، عباس، مرزوقی، رحمت اله، جهانی، جعفر، رزمجو، سید آیت اله. (۱۳۹۸). طراحی چارچوب ارزشیابی برنامه درسی جدید زبان انگلیسی دوره متوسطه جمهوری اسلامی ایران. پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۱۶ (۶۲)، ۱۴۷-۱۶۱.

13) doi: <https://dx.doi.org/10.30486/jsre.2019.568812.1194>

فصلنامه مدیریت کسب و کار، شماره پنجاه و چهار، تابستان ۱۴۰۱

۱۴) ریاحی پور، پریسا، توکلی، منصور، اسلامی راسخ، عباس. (۱۳۹۹). تحولات سیستم آموزشی و هویت حرفه‌ای معلمان زبان انگلیسی ایران: یک مارا تن تغییر. مجله مطالعات آموزش و فراگیری زبان انگلیسی دانشگاه تبریز، ۱۲(۲۶)، ۴۳۵-۴۶۳.

۱۵) سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰) شورای عالی انقلاب فرهنگی

16) doi: 10.22034/elt.2021.42087.2294

۱۷) سلیمانپور، جواد. (۱۳۹۸). رابطه بین سبک‌های یادگیری با مهارت‌های زبان‌آموزی دانش‌آموزان دوره متوسطه. فصلنامه مدیریت و چشم‌انداز آموزش، ۱(۱)، ۴۵-۶۲.

18) doi: <https://dx.doi.org/10.22034/jmep.2019.100583>

۱۹) قلی زاده، ب. (۱۳۹۲). ارزیابی مشکلات تدریس - آموزش زبان انگلیسی ثانویه از دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان دبیرستان‌های دولتی پایه سوم دبیرستان‌های پارس آباد مغان در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۲. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه برنامه ریزی درسی. دانشکده علوم انسانی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرند.

۲۰) لباف، آزاده، معین زاده، احمد، دباغی، عزیزاله. (۱۳۹۸). هویت حرفه‌ای و کیفیت آموزش: بررسی معلمان زبان انگلیسی ایرانی. مجله مطالعات آموزش و فراگیری زبان انگلیسی دانشگاه تبریز، ۱۱(۲۴)، ۲۰۱-۲۲۵.

21) Bremner, Nicholas. (2019). What Makes an Effective English Language Teacher? The Life Histories of 13 Mexican University Students. *English Language Teaching*, 13. 163. 10.5539/elt.v13n1p163.

22) Nestor, A. (2017). Investigating mindset theories: The implications for classroom instruction and professional development (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh).

23) Natalie A. Phillips, Hilary D. Duncan, Jim Nikelski, Randi Pilon, Jason Steffener, Howard Chertkow. (2018). Structural brain differences between monolingual and multilingual patients with mild cognitive impairment and Alzheimer disease: Evidence for cognitive reserve. *Neuropsychologia*, 2018; 109: 270 DOI: 10.1016/j.neuropsychologia.2017.12.036.

24) Frank, A. T. (2018). A phenomenological study of teacher perspective on implementing a growth mindset with English language learners. Lamar University-Beaumont.

25) Smith, M., & Firth, J. (2018). *Psychology in the Classroom: A Teacher's Guide to what Works*. Routledge.

شناسایی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های آموزش.../ زنگنه‌اینالو، معظمی، کاوسی و عامری شهبازی

یادداشت‌ها :

-
- 1 <https://lorestan.iqna.ir/fa/news/> ذکر-واژه-علم-۷۷۵-مرتبه-در-قرآن
 - 2 Natalie
 - 3 Nestor
 - 4 Frank
 - 5 Smith & Firth
 - 6 Kaiser-Meyer-Olkin
 - 7 Bartlett's test of sphericity
 - 8 splitting attention